

De ideale combinatie van taalles en taalcoaching

Taal en contact zijn onmisbaar om mee te doen. We geloven in de ideale combinatie van professionele taalles en taalcoaching door een vrijwilliger (bijvoorbeeld via een taalmaatje of taalcafé). We maken vanuit Stichting Het Begint met Taal taalcoaching effectiever en bekender. Als netwerk van ruim 200 taalcoachorganisaties bereiken we jaarlijks ruim 30.000 nieuwkomers. Helaas is de ideale combinatie van les en taalcoaching voor grote groepen nieuwkomers nu nog niet haalbaar door beperkte budgetten en capaciteit. Wij maken ons hier grote zorgen over.

Groep nieuwkomers is heel divers

Het begrip nieuwkomer is breed en verwijst naar verschillende migrantengroepen, zoals asielzoekers, vluchtelingen, gezinsmigranten en arbeidsmigranten. Het aantal nieuwkomers met een potentiële taalvraag ligt tussen de 600.000 en 1.3 miljoen mensen¹. De redenen waarom mensen zich in Nederland vestigen zijn zeer divers. Soms vluchten mensen om (oorlogs)geweld, soms komen mensen naar Nederland voor werk of studie. Welke reden en achtergrond je hebt is bepalend voor de beleidsregeling waarbinnen je valt. Zo vallen statushouders (vluchtelingen) onder de Wet Inburgering en zijn ze verplicht om in te burgeren. Oekraïners vallen tot 4 maart 2024 onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB)²; zij zijn niet verplicht in te burgeren³.

We zijn een uniek netwerk: 200 verschillende type organisaties die allerlei verschillende groepen nieuwkomers bereiken in heel Nederland. Daardoor overzien we het totale werkveld van nieuwkomers én zien we hoe versnipperd de diverse beleidsterreinen zijn.

Taalles + taalcoaching = de ideale combinatie

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat het leren van een tweede taal als volwassene het meest succesvol is als je taalles combineert met oefenen in de praktijk⁴. Dat wil zeggen:

- Je volgt formele taalles van een gecertificeerd NT2-docent.
- Je oefent de taal in de praktijk (taalcontact). Dat oefenen doe je bijvoorbeeld via taalcoaching. Dankzij deze laagdrempelige manier van oefenen groeit de woordenschat van nieuwkomers snel, krijgen zij het zelfvertrouwen om mee te doen in de samenleving en vergroten de taalvrijwilligers en nieuwkomers beiden hun wereld. Bovendien vergroten nieuwkomers hun netwerk op deze manier.

Taalcoaching is geen vervanging van taalles maar een onmisbare aanvulling erop.

De taal spreken en mensen ontmoeten

Als je in een nieuw land leeft is het belangrijk je verstaanbaar te kunnen maken, in de supermarkt, op de school van je kinderen en bij de huisarts. De (vrijwilligers)werkvloer komt daar geregeld bij. Daarnaast vinden veel nieuwkomers het belangrijk om een connectie te maken met hun omgeving. Als je nieuwkomers vraagt wat zij minimaal nodig hebben om zich thuis te voelen, antwoorden zij steevast: een baan en contact met Nederlanders.

¹ [Anderstaligen met een behoefte aan taalondersteuning - ECB0 \(2019\) & Cijferkaart Anderstaligen in Nederland - ITTA \(2021\)](#)

² [Rijksoverheid \(20 oktober 2022\)](#)

³ [Tel mee met Taal \(20 oktober 2022\)](#)

⁴ Zie bijvoorbeeld het Handboek Nederlands als Tweede Taalverwerving in de volwasseneneducatie van Bart Bossers en Folkert Kuiken, Coutinho (2015). Dit handboek vormt de basis voor alle opleidingen tot NT2-docenten.

Voor de meeste nieuwkomers is de ideale situatie er nu meestal niet

De ideale situatie van taalles en taalcoaching is nog lang niet voor alle nieuwkomers haalbaar. Want:

- In de nieuwe wet inburgering wordt de combinatie van taalles en taalcoaching nog lang niet altijd door gemeenten ingeregeld. Daardoor volgen veel inburgeraars vaak alleen formeel taalonderwijs. Als ze wel een taalmaatje en/of taalcafé vinden, dan is het op eigen initiatief.
- Voor alle nieuwkomers die niet-inburgeringsplichtig zijn, zoals arbeidsmigranten en oudkomers die al langer in Nederland wonen, geldt dat gemeenten hun taalaanbod (taalles en taalcoaching) kunnen inregelen vanuit de volwasseneneducatie. Ook voor Oekraïense vluchtelingen kunnen gemeenten dit budget gebruiken, naast bijvoorbeeld de regeling opvang ontheemden⁵. Hoe de plannen en budgetten worden ingevuld verschilt per arbeidsmarktregio en gemeente. Het is dus afhankelijk waar je als nieuwkomer woont. De ideale combinatie wordt momenteel beperkt ingezet doordat de vraag vanuit de NT2-doelgroep groter is dan het aanbod.
- Asielzoekers mogen pas starten met hun inburgeringstraject en formele taallessen als zij een officiële status hebben. Tot die tijd mogen ze wel van een vrijwilliger taalondersteuning krijgen.
- Een deel van de groep die wél inburgeringsplichtig is valt onder het oude stelsel, zij worden ook wel de 'ondertussengroep' genoemd. Zij krijgen in principe geen aanbod aangeboden van de gemeente met bijvoorbeeld een taalcoachtraject.
- Nieuwkomers kunnen zelf taalles inkopen, maar hebben daarvoor niet altijd voldoende middelen.
- Fysieke taalcoaching is weliswaar in bijna alle gemeenten te vinden (zie bijvoorbeeld [dit overzicht op de website van Het Begint met Taal](#)) en ook kunnen nieuwkomers gebruikmaken van online taalcoaching via [Kletsmaatjes](#). Op veel plekken in het land zijn er door schaarste van vrijwilligers wachtlijsten voor nieuwkomers (o.a. door gebrek aan capaciteit voor werving van vrijwilligers).

Onze oplossingen aan beleidsmakers

1. Maak taalcoaching standaard onderdeel van landelijk en gemeentelijk taalbeleid

Zorg dat beleid op taalondersteuning de ideale combinatie van taalles met taalcoaching voorschrijft om het taalcontact te bevorderen: nu is het nog een keuze. Zowel taalcoaching als de taallessen moeten daarbij inhoudelijk, organisatorisch en ook financieel gefaciliteerd worden. Zodat de rijks- en gemeentegelden maximaal renderen doordat nieuwkomers sneller de taal machtig zijn en kunnen meedraaien op de arbeidsmarkt.

2. Zorg voor voldoende financiering voor vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is niet gratis. Vooral het vinden en binden van goede vrijwilligers vraagt om (tijds)investeringen. Om zoveel mogelijk impact te maken is financiering nodig voor kwalitatieve organisatie. Bestem daarom een deel van de inburgerings-, educatie- en/of participatiebudgetten voor taalcoaching en maak betaalde coördinatie bij vrijwilligersorganisaties vanzelfsprekender. Met een stevige financiële basis blijven vrijwilligersorganisaties effectief en innovatief.

3. Waarborg de unieke meerwaarde van de non-formele aanpak

Taalcoaching is geen formeel onderwijs. De tendens om vrijwilligerswerk te formaliseren en (strak) te reglementeren - waardoor het haar laagdrempelige karakter verliest - is risicovol. Waarborg daarom de unieke meerwaarde van de non-formele aanpak met vrijwilligers en gebruik de ervaring van het werkveld zelf om kwaliteit te borgen en verhogen. Zo wordt overbodige administratie beperkt en bereiken we samen maximale impact met taalcoaching.

⁵ [Expertisepunt Basisvaardigheden \(20 oktober 2022\)](#)